Problemi u gospodarstvu mogli bi biti tek uvertira u trajnu stagflaciju za koju se je mislilo da je dio prošlosti i da ju nije moguće očekivati u ovom globaliziranom svijetu. Sedam debelih krava je iza nas; narednih sedam mršavih krava mogle bi predstavljati dramu kakvu smo gledali u vrijeme Velike ekonomske krize iz 1929. godine. Iako je država sasvim nešto drugo danas nego što je to bila u Vrijeme velike ekonomske krize u zemljama koje su u dobra vremena živjele iznad svojih mogućnosti platit će još uvijek nezamislivu socijalnu cijenu stabilizacije svoga gospodarstva.

Neoliberalistička mudrost nas uči da u vrijeme depresije, recimo kakva je u nekim zemljama eurozone, cijene ne rastu već se smanjuje zahvaljujući monetarnoj i kreditnoj politici. Dodatni čimbenik koji djeluje na smanjenje cijena je promjena preferencija likvidnosti u smilu njezinog povećanja. Međutim, kada cijene energije, sirovina i hrane „polude“ kretanje cijena ne poštuju pravila neoliberalističke mudrosti – cijene se dinamiziraju.

2008. godina je bila jedna takva godina. Upravo u loša vremena nije moguće ignorirati impontentnost nacionalnog gospodarstva. Tako je u 2008. godini rast cijena u Hrvatskoj bio dvostruko veći nego u eurozoni. Kruta zbilja srušila je bajku o tome kako hrvatsko gospodarstvo funkcionira u uvjetima maastrichtskih kriterija. Da podsjetim u 2008. godini inflacija je iznsila zabrinjavajućih 6,1%. Restriktivna monetarno-kreditna politika je pokazala svoje lice. Naime, novčana masa se je u odnosu na prethodnu 2007. godinu smanjila za gotovo 2,5 milijardi kuna i iznosila je nešto više od 55 milijardi kuna. U 2009. godini po načelu „na ljutu ranu, ljuta trava“ imali smo novčanu masu tek nešto iznad 47 milijardi kuna ili smanjenje od 8 milijardi kuna u odnosu na prethodnu godinu, ali i smanjenje gospodarske aktivnosti od 6,9%. Tako se je gospodarstvo, u vrijeme kada je vapilo za dodatnom likvidnošću, „našlo kao riba na suhom“. Treba li isticati da je nelikvidnost, oblik protupravne emisije novca, trajna značajka ovih prostora. I dalje, kao što sam nebrojno puta ustvardio, nelikvidnost je najvećim djelom dio realne inflacije. Učinci te i takve ekonomske politike glede kretanja inflacije su bili očekivani tako se je inflacije više nego prepolovila u 2009. godini i iznosila svega 2,4%. U 2010. godini ona iznosi svega 1,1%, a pad gospodarske aktivnosti 1,2%. Ipak, ma koliko mi željeli da je tome tako, inflacija u 2009. godini nije se smanjila samo zbog restriktivne monetarne i kreditne politike. Ona se je smanjila jer su se stabilizirale cijene nafte, sirovina i hrane u svijetu, s jedne strane, i, s druge strane, na pad cijena je djelovala depresija koje je sa dvije godine zaostatka postala tema dana.

U 2012. godini ponovno se smanjuje novčana masa u odnosu na prethodnu izbornu godinu, gospodarska kativnost ponovno natkrivaju olujni oblaci. Očekivano smanjenje gospodarske aktivnosti od 2,5% ponovno dokazuje kako je hrvatsko gospodarstvo u slaboj „natjeciteljskoj formi“. Nikako da izađemo iz začaranog kruga. Ovaj put pored restriktivne kreditne i monetarne politike valja jasno reći da kontrakciju gospodarske aktivnosti većim dijelom možemo obrazložiti povećanjem porezne presije o čemu sam pisao na ovim stranicama. Povećanje porezne presije u vrijeme kada se smanjuje gospodarska aktivnost predstavlja povećanje jediničnih troškova proizvodnje i to ne samo fiksnih već i varijabilnih troškova. Loše, loše, jako loše.

Suša, koja nas je - pogađate! - iznenadila, dodatno će smanjiti proizvodnju u agraru, ali za sreću imamo svoga Pedra – to je ovaj put nebo. Mi, jasno, nismo krivi. Nitko pametan ne može prebaciti ovoj Vladi da je ona kriva jer nije izvršila potrebne investicije u poljoprivredi kako bi se ista natapala. Nije ova Vlada kriva, ali jesu sve vlade, a ova je samo nastavila po onoj staroj „pleti kotac ko i otac“. Ni danas se ne govori o poljoprivredi kao prioritetu, iako ona to je. Ne govorimo o komasaciji i regionalizaciji, robnim zalihama, itd.....

I sada kada cijena nafte ponovno rastu čiji se kraj ne nazire, i sada kada se dinamiziraju cijene poljoprivrednih proizvoda već u kolovozu, DZS nas pobaviještava kako je rast cijena dosegao, kolovoz na kolovoz, 4,0%. Četiri posto inflacije i očekivano smanjenje gospodarske aktivnosti od 2,5% jest podatak koji mora zabrinjavati, odnosno drugim riječima, što je isto, u hrvatskom gospodarstvu pojavila se neman zvana – stagflacija. Pad gospodarske aktivnosti usko je povezan sa eksplozijom nezaposlenosti. Čak kad se gospodarska aktivnost povećava moguće je zamisliti, uslijed supstitucije rada kapitalom, smanjenje zaposlenosti. Ovako, kako nas tješe obnašatelji vlasti, realno je očekivati da nezaposelnost do kraja godine dosegne razinu od 350.000 nezaposlenih. Naziv restrukturiranje nije ništa drugo do obrazloženje zašto je netko ponovno izgubio posao. Međutim, povećnje nezaposlenosti nije ništa drugo nego rastuće sidro oko vrata hrvatskog gospodarstva, jer će vlast, hoćeš-nećeš, morati izdvajati dodatna sredstva kako bi pokrila iznos zajedničke potrošnje i udjelila poneku kunu novim građanima gubitničke stranke nezaposlenih.

Stagflacija je opaka bolest. Ako povećate monetarni volumen kako bi dinamizirali gospodarsku aktivnost, dinamizirate inflaciju. Ukoliko, pak, smanjite monetarni volumen, slučaj Hrvatske, usporit će te rast cijena ali će te, neuporedivo više, smanjiti gospdarsku aktivnost. I tu se pojavljuje nezino veličanstvo kuna i njezin „čvrst brak sa eurom“. Kuna ponovno aprecira, kao rezulat monetarne politike, u vrijeme kada bi morao deprecirati da se održi ovaj sve onemoćaliji izvoz.

Sve što je izneseno i mnogo toga što ostavljam za koju drugu prigodu jasno pokazuje da

današnjoj Vladi nije ni lako ni jednostavno. To je objektivno stanje stvari. Međutim, kao što sam pisao i pišem na ovim stranicama, te iznosim u drugim medijima, Vlada se ne snalazi u ovoj bremenitoj gospodarskoj depresiji. Najvidljiviji igrač je Slavko Linić koji pokušava održati državnu blagajnu. Iako bi svaki ministar financija učinio isto, to u ovom trenutku nije rješenje već dio novog rastućeg problema. O prijedlozima sam pisao pa ovom prilikom nije potrebno ponavljati. Ono što je potrebno jest sagledati problem u cjelosti kako bi se postavila dijagnoza i, potom, primjenila potrebna terapija. Nitko nikad nije učinio dva koraka odjednom. Na potezu je ministar znanosti i obrazovanja gospodin Jovanović.

Zato s posebnim zadovoljstvom najavljujem novu knjigu uglednog znanstvenika Dragoljuba Stojanova koja ulazi u samu bit današnjih gospdarskih problema, a očekujemo je pod nazivom: „Ekonomska kriza i kriza ekonomske znanosti“.